

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.-

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol i Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guany, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren

Gibollada

N'haurém d'etzibar una d'aquelles d'aquelles an es grans noinguns d'anticlericals perque segueixen brama qui brama contra l'Esglesia i contra tot lo que fassa gens d'olor de religió. ¡Ja hu val ab aquest marinatge tan reprot i de tan mala rell Per això lo millor será arrambarlos una bona cibollada, i ¡ja se'n anirán llavé a penedir a Roma! ¡Hala idò! ¡bestrequemlos! ¡fora versa!

I

Mentides i infamies de s'Obrrer Balear.

Son contra es bon nom de sa Relligió Católica, com se suposa. ¡Sabem que s'altra setmana va correr per demunt es diaris de Ciutat sobre si a Felanitx e-hi havia hagut un pare qu'havia venut un fiy seu per nou reyal? Noltros no mos hi èrem fixats gayre, perque no hu trobàrem creguedor; pero dissapte passat veym demunt es paperot socialista un ratx de virollades de lo més toixerut i plenes de veri contra es bon nom de sa nostra santa Relligió, tota vegada que aquell paperot ateu donava per cert aquell fet de tal venuda d'un al-lot a Felanitx, i fins deya que son pare, es qui l'havia venut, era «un furios relligiós» i que es qui l'havia comprat era també ben catòlic.

Devant tota aquesta cosa, várem creure que lo millor era demanar claricies sobre això a una persona de tota confiança que tenim a Felanitx. Aqueixa persona a volta de correu mos contestá que tot això de tal venuda d'un al-lot an aquella vila es una solemnaissima falsedat, i mos remeté lo que'n va dir es nostro bon confrare d'allà *El Felanitgense*, i hu posam aquí feelment tradit per que vegeu, pedres menudes, lo que hi ha hagut demunt aquesta cosa. Diu *El Felanitgense*: «Noticies exagerades, tirades a redar devers Ciutat, motivaren sa creació d'una novel·la ben interessant sobre si aquí havien venut un al-lot per sa candidad tan insignificant de nou reyal. Sa feta que deyen que havia ocorregut aquí, está ben lluny d'esser tal com contaven. Per haver respecte d'aquesta feta una llarga informació, vengué dimegres un redactor de *La Ultima-Hora*, el qual va replegar totes ses noticies que hi havia, les quals han posada sa cosa en clar.

«Se tracta d'un carabiner, casat segona vegada, i que té de sa primera un al-lot i una al-lota. Anava destinat a *Forto-Colom*, i allà se va fer conixer que an aquells dos infants els e maltractaven massa, sobre tot sa madastra.

«Cansat s'al-lot de passá martiri, fuitx un dia de ca-seua cap a *Sa Punta*, possessió d'aquell endret, i llavé cap a Felanitx per demanar socós. L'agafa sa Diligencia-Correu, el fan pujar; i, una volta a la vila, el presenten a la Sala. Habitá a diferents cases i a s'hospici, fins que l'amo de sa fonda de *Ca-N'Alaró*, aont sa familia des carabiner havia posat, se passa p'es cap de pendre'l per fiy d'anima i d'adoptarlo.

«Destinat es carabiner a prestar servici a la península, volgué es fondista legalisá l'estatge de s'al-lot a ca-seua; i mitjansant una escriptura de ma de notari, es pare de s'al-lot se comprometé a no reclamar cap salari ni soldada des servicis que s'al-lot puga fer a la fonda. S'al-lot está an aqueixa fonda ben content i ben atés i sensa anyorar gens son pare ni sa mare».

Això es lo que hi ha hagut sobre tal al-lot. De manera que es una solemne mentida que l'hagen venut ni res que s'hi assembl, sino qu'aquell fondista s'ha volgut abrigar abans de s'ennigulada, i ha fet bé.

¿Com, idè, es paperot socialista dona per certa sa venuda de s'al-lot, i fins i tot dona pedres menudes de sa relligiosidat des venedor i des comprador? Es qu'aquell paperot poca cosa ha cregut porer escopir una glopada de veri contra sa Relligió Católica, pintant es venedor i es comprador com a catòlics «furiosos» i «vertaders», per porer dir llavé:— ¿E-hu veys? ¡Això fan ses persones de religió!

De manera qu'una volta més s'es comprovat que es paperot socialista per malfamar i escopir a ses persones catòliques, ment a la descarada i calumnia ab tota sa sanc freda del mon. Això son es paperots anticlericals: mentiders, calumniadors i noinguns. ¡El Dimoni que'ls enforc, si no s'han de convertir d'hora, que sería lo qu'haurien de fer per avenirla.

II

¡Quins poques vergonyes!

P'es socialistes parlam, que ara no duen altra fèria ni curolla que jurar i perjurar qu'ells no son partidaris de s'atentat personal, allà ont es seu cap-pare En Pauetxo Iglesia predicá tal doctrina a una partida d'aplecs des seu partit i llavé a dins ses Corts a mitján juliol de 1910, amenassant de mort En Maura i En Lacierva; i tots ets socialistes i anarquistes i casi tots ets altres republicans e-hu trobaven molt ben fet i molt ben dit i molt ben pensat, tant que, com vengueren dins es gost de 1911 uns quants de lerrouxistes tarambanes a predicar an es babaluets i bobians republicanetxos de Manacor i de Ciutat, tengueren sa desvergonya de predicar s'atentat personal contra noltros, posantse sobiranament en ridicul.—Es que veuen es caps-pares socialistes que s'assassinat d'En Canalejas ha produït un moviment d'opinió pública dins tota Espanya molt fort contra ells i que están ben esposats a darne sa post an es forn, i a haver de dir:— *Oli mos hi es caygut*. ¡Si fins diuen qu'En Pauetxo Iglesias está tot retgirat perque ha rebuda una carta d'un parent o amic d'un general que diuen que's revolucionaris (socialistes-republicans) l'han condemnat a mort com e-hi condemnaren En Canalejas,—una carta que li diu an En Pauetxo que, a's dia que aquell general cayga ferit de mort, dins pocs dies també hi caurá En Pauetxo! ¿Ay idò? ¿O se creyen es socialistes que no hi havia més que matar es qui los fan nosa? I es que's socialistes, anarquistes i republicans son així: a ells les va molt bé això de matar es seus contraris; ara que les matin a ells, això sí que no'ls

agrada gota!—Idò es socialistes i republicans revolucionaris no fan més que dir que ells no volen s'atentat personal, que ells no volian que matin negú, com inimics que son de sa pena de mort.—I encara escandayen més una altra cosa: que En Pardiñas se'n aná des seu cap per matar En Canalejas, que no le hi feu fer negú, que no era instrument de cap partit polític. Es sa tactica, és es trofi de tots es criminals: que neguen fins a ses estrelles que siens ells es qui han comés es crims de que ells acusen, encara que'ls-e trobin ab sa fusta ab ses mans.—Per tot això ara es socialistes cuyden a estellarse publicant alocucions i manifestis i fent aplecs i més aplecs dins tota Espanya per defensar En Pauetxo Iglesias, jurant i perjurant qu'En Pauetxo es un bon al-lot que no ha tret cap peu des sole may, que may ha fet mal més que an es pa, i que no es ver qu'haja predicat may s'atentat personal.—Es una cosa ben clara que per dir tot això, per mentir d'aquesta manera tan indigna se necessita no tenirne gens gens gens de vergonya; pero ¿qui es que en materia de tenir poca vergonya les pot banyar es nas de saliva an es socialistes?

III

¡Molt ben fet!

Aquesta setmana passada sa causa de sa justicia i de s'honor i respectabilidad de ses persones va obtenir una victoria molt grossa dins Espanya, de la qual tota sa gent de bé, tota sa gent honrada mos hem d'alegrar i tirar, com aquell qui diu, es capell a l'ayre en senyal de goig i de gaubansa. Es que's Tribunal Suprem ha confirmada aquella sentència que mesos enrera l'Audiencia de Madrid dictá condemnat es diari madrileny *El Liberal* a pagar 150000 pessetes, trenta mil durets, an aquella pobre al-lota de Murcia que tal paperot publicá qu'era fuyta ab un frare, segons contàrem quant aquella Audiencia sentenciá contra es paperot de Madrid. Aquella al-lota era de molt bona familia, i causa sa calumnia que escampá contra ella *El Liberal* va perdre un bon partit que tenia. Ja recordareu que várem dir qu'ella va prendre per misser En Lacierva, que, en lloc d'investir es paperot calumniador per sa via criminal, l'investí per sa via civil, p'es dany i perjudici qu'havia causats an aquella pobre al-lota, fentli perdre es partit que tenia; i demaná 150000 pessetes d'indemnisació. *El Liberal* va prendre per misser En Melquiades Alvarez, que hu va fer de tot per treure es calumniador de ses ungles d'En Lacierva, pero va fer fetxida: l'Audiencia de Madrid condemná *El Liberal* a pagar ses 150000 pessetes an aquella pobre al-lota calumniada. Es paperot madrileny va recórrer de tal sentència an es Tribunal Suprem, i es Tribunal Suprem ha confirmada sa sentència de l'Audiencia, clavetentant-la bé de tot. Això es estat una bomba dins Madrid i dins tota Espanya; durá una partida de dies que no's parlava d'altra cosa. Son molt pocs es qui no alabin es Tribunal Suprem per aquesta sentenciada; son molt pocs que no donia per ben feta sa condemnació de *El Liberal*. Sols es periodistes tan carronyes i poques-coses com es paperot de Madrid e-hu donen per mal fet.

Així es que En Lacierva es estat felicidíssim per aquest gran triunt qu'ha alcansat, i es Tribunal Suprem alabadíssim per aquest acte de justicia tan gros i tan meritori qu'ha fet.

LA AURORA felicita de tot cor En Lacierva i es Tribunal Suprem i se felicita a si meteixa de que es primer Tribunal de sa Nació mantenga ab tant de seny, rectitut i valentia s'imperi de sa ley, sa justicia i s'honor i sa respectibilitat de ses persones. Sa llibertat que's prenien certs periódics contra ses persones decents, sobre tot relligioses, es desenfreiment ab que les calumniaven i malfamaven i les tiraven senayades de llot,—no poria anar ni ab rodes. Tals periódics eren uns lladres públics de famas i honres, uns assassins de famas i honres; mereixien lo manco una troncada com sa que l'Audiencia de Madrid i es Tribunal Suprem han pegada an *El Liberal*. Idò que la quart es paperot de Madrid ara que la té, i així se'n recordará per molta d'estona, i hi anirá una mica més alerta a calumniar i a malfamar.

Qui mereix una betcollada a ferir, es *La Ultima Hora* de Ciutat, que ha feta sa carabassencada d'enviar a dir an *El Liberal* que está disposta a aydarli a pagar ses 150000 pessetes si tots ets altres periódics d'Espanya allarguen es coll a aydarli a fer tal cantidad. Com es evident que poquíssims periódics espanyols voldrán fer tal ximpleta, com s'immensa majoria no anirán de poc, segons massa bé sap *La Ultima Hora*, ¿per quines cinc centes se'n va anar a fer aqueix diari tal oferta an es paperot anticlerical de Madrid? ¡Vaja, senyors de *La Ultima Hora*! ¡miravoshi una mica més una altra vegada ab so fer ofertes a persones tan tarambanes com aqueix que acaba de durse'n des Tribunal Suprem s'aumut p'es cap! ¡Més seny i més formalidat, senyors de *La Ultima Hora*!

IV

Coses de s'Animalot pudent

Aqueix paperot infame fa com que despreciar mos i fingeix que no li alsa es ventrey res de lo que li deym i fins vol fer creure que es nostro «ventim» el deverteix; pero llavé ab sos fets demostra tot lo contrari. Sempre que surt, mos treu a rol-lo una partida de pics, dientmos ses mil llástimes, tractant de posarmos en ridicul. Se veu que mos té entreveçats an es canyó i que no mos pot pair.—Noltros som ben diferents d'ell: no l'anomenam més que quant li hem de pegar, i li pegam quant es bé de sa Relligió i sa veritat i sa justicia e-hu demanen.

Dissapte passat s'avana de que té es poble seu, que és es poble qui l'aguanta i li dona forsa. No, «Animalot», no és es «poble»; és es populatge, es rotam de casinos i tavernes, es barbatxos i afectats de vert i certs bobians que's tenen per gent de bé, pero que may se donen a conèixer més que p'es seu gran toix. Si, es «Puput» es una afronta de Mallorca; es una ignominia que es barbatxos i bobians que poren passar gust lletgint es «Puput», siguen tants a Mallorca que bastin per sostenir tal «paperot», infame i desvergonyit.

Dissapte torna repetir es «Puput» s'infamia de que el Rdm. i Il·m. Sr. Bisbe de Mallorca, posat de l'Esperit

Sant per retgir l'Esglesia de Deu an aquesta illa, en lloc de «retgir l'Esglesia», «dorm». ¿Se poren dir gayre injurios més grosses d'un Bisbe que dir d'ell que, en lloc de cuydarse i tenir esment de l'Esglesia, «dorm»? Idò bé, es «Puput» no s'atura de dir aqueixa infamia an el Rdm. e l'Im. Sr. Bisbe de Mallorca.

Llavò figura un enfilay d'escritets que ses persones més visibles de Ciutat i qualcuna de fora-Mallorca li envien, essent mentida que tals persones li hagen enviada ni mitja lletra. Un d'aqueys escritets figura que le hi ha enviat el Bisbe; i li fa dir un desbarat ferest de gramática, no sabem si per ignorancia o per mala voluntat des paperot cap-esflorat. Sa seua poca alatxa arriba fins a s'estrem de fingir que En Revenjoli n'hi ha enviat un d'aqueys escritets, aont suposa que li retreym lo de que l'Audiencia processà i condemnà per estafa es fundador i director des «Puput» i que hagué de fogir d'Espanya per no haver d'anar a presili. Això son ses glories des «Puput»: s'estafa i es presili. ¡Endevant ses atxes!

Tira llavò s'«Animalot», com a bon anticlerical, unes quantes cosses a la Inquisició i tracta d'assassins es Tribunal Reyat que hi havia a Mallorca sa derreria des sigle XVII perque ab tota justicia aplicà la lley de llavò a una partida de criminals reincidents, i després mos fa a sebre que es tan poc possible que cap «capellà mallorquí» entri an el cel com qu'un elefant pass p'es cos d'una guya de cosir. I com e-hu sap an això s'«Animalot»?

Precisament perque no hu sap es perque hu diu, perque aquesta es una de ses... «habilitats» més grosses de s'«Animalot pudent»: dir ses cosses sensa sebre-les, calumniant i mentint com l'ànima de Jesús.

També a sa plana 6, columna 3.ª, entaferra a tots ets espanyols s'espresió més pornogràfica, més lletja, més escandalosa que solen entaferrar es més flastomadors, sa gent més esquinsada i de llengo més cremadora.—I llavò sa queixarà es «Puput» si li deym que es seu llenguatge es propi de certa gent tan perduda que ni anomenar-la volem.

Finalment posa s'«Animalot pudent» «set» caricatures i d'elles n'hi ha ha tres cuantra noltros, presentant-mos en forma d'ase i en forma de dimoni. Un periòdic que'l fundà i dirigí un estafador, que l'Audiencia l'hagué de condemnar per tal a presili i hagué de fogir d'Espanya per això, enganant de bell nou una pobre senyora que havia comesa sa beneytura de fer fiança per ell; un periòdic que tot això ne li basta per morir-se d'empeguement i de vergonya, se comprèn molt bé que mos tracti d'«ases» i de «dimonis», sense anomenar-mos, com se suposa, per que no'l poguem agafar. Es així com insulten es noninguns i es canalles.

V

¿Que ja mos tornam desbaratar?

P'es setmanari «El Ideal» parlam, que feya un parey de mesos que no li havien hagut de dir res perque feya prou bonda, defensava si ses idees republicanes, pero no ofenia es sentiments religiosos. Per això el deixàvem fer ab pau, provant ab sa nostra conducta lo que tantes de vegades hem dit, que ses idees de Govern estrictament republicanes no mos fan ni mal d'uy ni por.

Idò «El Ideal» dissapte posa dos articles plens de barbaritats contra l'Esglesia i sa societat espanyola actual; en retreurem dues només:

1.ª barbaritat: es d'un tal Benavente, autor d'una partida d'obres cremadores, que sostén que s'assassí del pobre Canalejas, s'assassí i suicida Pardiñas va esser tan poc responsa-

ble de s'assassinat que va cometre, com un que se'n va a una banda qual-sevol, plena de miasmés palúdics i aplega un tifus o pútrida, sensa donarse'n conte. ¿Ay ido? ¡S'assassinat d'En Canalejas no va esser més qu'un tifus, una pútrida que aplegà el pobre Pardiñas, sensa culpa per part seua! Sa culpa, sa responsabilitat d'aquell assassinat, segons «El Ideal» i En Benavente, no es d'En Pardiñas, sino de sa societat espanyola actual, tan dolenta i tan criminal, que va armar es bras d'En Pardiñas i li feu assassinar En Canalejas, sensa més culpa per part d'En Pardiñas que sa que té un que, sensa temerse'n, anant a part o banda, aplega un tifus o una pútrida! ¿Que li trobau a Na Lluca? ¿No es ver que mala llana té es porc? Uep! es porc aquí es aqueix articlot d'En Benavente que «El Ideal» ha tenguda sa mala hora de publicar.

2.ª barbaritat: es un articlot en defensa de sas escoles infernals, de ses escoles d'En Barrufet, aont no aprenen més ets al·lots que s'odi a Deu i sa immoralitat, ab una paraula, ses escoles layques. S'«escriguedoretxo» que etziba p'es cap des lectors de «El Ideal» aqueixa senyada de barbaritats, s'hi demostra tan lliberal, que

sostén que no es ver que es pares tenguen cap dret d'educar es seus fiys, sino que tal dret no'l té negú pus que s'Estat ateu, impio, tirànic, dèspota; perque si se tractàs d'un Estat catolic, aqueix escriguedoretxo no li regoneixeria cap dret absolutament, sino que diria que no se mereixia altra cosa que s'«atentat personal», que l'«assassinat», com En Pardiñas assassinà En Canalejas. I diu llavò aqueix escriguedoretxo cap-esflorat que l'Esglesia i sa Relligió catolica son «antisocials», contraries de sa societat humana. Sa societat fundada de Deu, que el Bon Jesús vengué an el mon per fundarla, per salvar el mon, per aplegar tota sa bona gent del mon i durlase'n cap al cel, aqueixa societat divina, l'Esglesia, la Relligió Católica, segons aqueix miserable escriguedoretxo, es «antisocial», inimiga de sa societat humana, desbaratadora i desgavelladora de pobles i sembradora de crims i de guerres entre germans!...

¡O Deu del cel! ¡perdonau! que no sap que's diu ni que's metjenea!

¡Ah senyors de «El Ideal»! ¡Aqueixes cosses teniu pit de publicar, i llavò vos esclamau de que LA AURORA vos doni «ventim»? ¡Feys bonda, si no voleu que vos ne don!

DE TOTES ERBES

La mare-baleneta

(Acabatay)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que'l rey no pogué cloure ets uys en tota aquella santa nit pensa qui pensa en tot allò que havia vist i sentit an aquella vorera de mar d'aquella Catalineta, d'aquella colometa, i de la mare-baleneta; i no s'aturava de dir:

—Sobre tot! sobre tot! Si que hu es ferest! Ell n'hi ha per perdrehi es cap! ¡Ell aquella Catalineta ha fet tot lo que En Bernadet digué que feya sa seua germana! S'es pentinada, i li han brollat des cabeyes perles i diamants! S'ha rentades ses mans, i ha brollat blat i xeixa; s'ha rentats es peus, i han brollat peixos; ha plorat i s'es posat a ploure; ha rigut, i es sortit es soll i en quant a garridesa i galania ¿qui hu dupta qu'aquella Catalineta guanya a totes quantes d'al·lotes haja vistes jo may? ¡¿Qui hu dupte que guanya, pero de massa, a sa Catalineta que me va dur aquell patró de So'n Servera, vuy dir, aquella que se presentà dient qu'era ella Na Catalineta germana d'En Bernadet!... ¡¿que'n direm de lo qu'ha dit aquella colometa? ¡Ell ha dit qu'En Bernadet «a l'ayre está penjadet»! ¡Es ben ver que hi está es germà de Na Catalineta! I ha dit també sa colometa que «sa dida» está «en cadira d'or servida». ¡Es ben ver que'n tenim una aquí de dida així! I ha dit que «Na Marió» «riu i folga ab el Rey-Faraó»! ¡¿qui es el Rey-Faraó més que jo metejx? I llavò sa fadrineta ha rebut es clau dient: ¡O Deu bo! ¡es ella i havia d'esser jo! I la pobreta caplleva dins una balena! Ara ja hu vetx! ¡serà aquell peixot que diuen que s'engolí aquella que, com venien, va caure a la mar! Me digueren qu'era Na Marió que hi era cayguda i que es peixot la s'havia engolid! ¡Es segur que va esser Na Catalineta que hi va caure o que le hi tiraren a la mar i que es peixot la s'engolí! ¡Que'm tiren d'una passa si no es així! ¡I llavò Na Marió sa presentà dient qu'era Na Catalineta! ¡Per això En Bernadet deya que allò no li acabava de semblar sa seua germana! Per això sa Catalineta que jo tenc i que m'hi vatx casar com un pastanaga, no té cap de ses habilitats que aquella Catalineta de sa vorera de mar ha demostrades tenir, ab so pentinar-se, rentarse mans i peus, plorar i riure! ¡No hi ha vell jallò es Na Catalineta de bon de veres! jallò es sa germaneta d'En Bernadet!

I heu de creure i pensar i pensar i creure, que es dia que feya set el Rey passà orde a tota la Cort, comensant per la Reyna-jove i sa dida, que, en haver dinat ¡tothom an aquell arenal de sa vorera de mar!

ses llágrimes i diu de bell nou a sa colometa:

—¿I sa dida? i sa dida?

—«En cadira d'or servida» fins ara pero ja no hi estarà pus! dia sa colometa.

—¿I Na Marió? diu Na Catalineta.

—«Reya i folgava ab el Rey-Faraó» pero ja no hi tornarà riure ni folgar diu sa colometa.

—¡O Deu bo! ¡es estada ella i havia d'esser estada jo! diu Na Catalineta. Aquí la pobre no pot pus, i esclata en plors. A l'acte el cel s'ennigula, aygo i més aygo.

El Rey aguanta aquell ruixat i cansats es seyors de la Cort; ES altres a la Reyna jove i sa dida s'arreconaren dins sa cova.

Des cap d'una micoya sa colometa diu.

—¡O Catalineta! ¡riu una miqueta per que surta es soleyet, i me puga a xugar ses plometes que ja les tenc massa roadetes!

Na Catalineta fa un poc sa mitja i tot d'una es sol surt, s'aygo s'espassa i sa colometa diu:

—Senyor Rey! ¡encara hi posa dupetes de que això es Na Catalineta que En Bernadet li acusá qu'era sa fadrineta més garrida i més gallarda que sol escaufava! i que quant se pentinava, li brollaven perles i diamants; i quant se rentava ses mans, brollava blat i xeixa; i quant se rentava es peus, brollaven peixos; i que quant plorava, plovia; i quant reya, feya sol? E hi posa cap dupte encara que aqueixa Catalineta no es la Reyna-jove, sino aqueixa mesquina fermada ab sa cadena de plata a sa boca d'aqueixa balena? Aqueixa balena va esser que angospà Na Catalineta quant ses dues polissones de sa dida i sa seua fia Na Marió la tiraren a la mar ab s'idea de Na Marió ferse passar per Na Catalineta i casarse ab Vossa Reyat Magestat! Aquesta balena, la mare-baleneta s'engolí Na Catalineta, pero sensa ferli gens de mal, i fins avuy l'ha gordada per Vossa Reyat Magestat; la hi ha gordada sana i sencera, amollant cada set dies nou pams de cadeneta per que sortís a esplayarse demunt aquesta arena, per que sortís a pentinar-se i a rentarse mans y peus demostrant totes aqueixes habilitats que té per que qualcú la vés i la cosa s'escampás i Vossa Reyat Magestat se'n arribás a tèmer, i vengués a durlase'n a Na Catalineta allà ont li pertoca estar, an es trono, a l'esquerra de Vossa Reyat Magestat... E-hu, veu, Sr. Rey, com En Bernadet havia dit ver de tot lo que li contá de sa seua germaneta? ¡E-hu veu com tenia raó quant deya qu'aquella que li presentaven per germana seua, no poria arribar a creure que hu fos? I perque deya lo que se sentia, perque no li era traydor com tants i tants d'altres que le hi son, perque deya ver, Vossa Reyat Magestat el va fer penjar a sa torre més alta des castell... ¡Devant tot aquell sementer de sa colometa, el Rey no'n va tayar pus: s'acosta tot remolest a la mare-baleneta i li diu:

—Mare-baleneta, donaume per amor de Deu lo qu'es meu, si poreu, voleu, i no vos sap greu!

—I ¿que es lo que es seu, Sr. Rey? diu la mare-baleneta.

—¡Que ha d'esser diu el Rey. ¡Na Catalineta! que teniu fermada ab nou pams de cadeneta.

—Per lo bé qu'ha parlat Vossa Reyat Magestat, diu la mare-baleneta, jo li donaré Na Catalineta; pero primer s'han de fer dues altres cosses.

—Digau quines son, mare-baleneta diu el Rey.

—Prou que le hi diré, diu la mare-baleneta. Acostarme lo primer En Bernadet, i l'ensumaré, veyam si es viu o mort!

Dos criats del Rey, d'orde d'aquest agafen En Bernadet i l'acosten an es nas de la mare-baleneta, que tot d'una enverga tal brúfol, que tira d'esquena aquells dos criats embolicats ab En Bernadet, i romanen tots tres ben xops des ruixim que sortí p'ets aranells de la mare-baleneta.

¿Que me'n direu? Ell aquell ruixim feu reviscolar En Bernadet, que al punt obri ets uys, s'aixeca tot rabent, se veu Na Catalineta davant, i ja està aferrat per ella i besades i mes besades, i plors i descapell.

—O germaneta meua! deya ell! Ja'm pensava no veure't pus may pus may!
—Aixó es sa meua germaneta. Sr. Rey! deya ell, girantse cap an el Rey; Aixó es ella, com som Bernadet!

Poreu fer contes el Rey i tota la cort quins uys i quina cara devien fer devant totes aquelles coses, fins que la mare-baleneta s'arrabassa aquesta:
—Pero, Sr. Rey! ¿no diu que vol Na Catalineta?

—Prou que la vuy, mare-baleneta! diu el Rey.
—Ido la Reyna-jove i sa dida que s'arrambin i que enfonyin totes dues es bras endret dins sa meua boca, i que despassin d'un ganxo que hi tenc sa primera baula de sa cadeneta de plata aont está fermada Na Catalineta!

—¿Justament han d'esser elles? diu el Rey.
—Justament, diu la mare-baleneta.

I aquí foren ses bones. Ell en via neguna ni la Reyna-jove ni sa dida se volien arrambar a la mare-baleneta; massa veyen elles la mar bruta. Ell el Rey s'hi hagué de posar ab ses dents estretes, i elles a la forsa i de males reclanques ferm s'arramben a sa boca de la mare-baleneta, i llavó no les bastava cor allargar es bras i enfonyarlo dins sa boca de la mare-baleneta. A la fi le hi arriben a enfonyar; despassen entre totes dues d'aquell ganxo sa primera baula de sa cadeneta de plata, i la mare-baleneta diu tot d'una:

—¿Fug, Catalineta, més que depressa!
Na Catalineta se decanta, i tot amb-ula mare-baleneta pega xuclada, s'engoleix la Reyna-jove i sa dida, gira en coa i de d'allà mar endins! I al punt ja la varen haver perduda de vista.

—Sobre tot, va dir el Rey devant aquella feta. ¿La mare-baleneta s'ha engolides aquelles dues polissones? Ben engolides están! Mos han escusada sa feyna de fermarles a ses coes de quatre cavalls per que les fessen benes, qu'era lo que se tenien re-de-gonyat.

Tothom trobá que el Rey havia parlat bé; i l'homo llavó se gira a Na Catalineta, i ja li diu:
—¿Estás conforme, Catalineta, de que mos casem, com més aviat, millor?

—Si es gust de Vossa Royal Magestat, es es meu, diu Na Catalineta.
¿Que me'n direu? Ell se'n anaren més que depressa a la Ciutat, i lo endemà se feu s'esclafit; sa casá el Rey ab Na Catalineta, i se feren unes noces de pinyol vermey, i un ball ben vitenc, ifestes i sarau per llarc dins tot aquell reynat.

I, si no son morts, son vius; i, si no son vius, son morts; i al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

JORDI DES RECÓ

A «El Ideal»

Aquest paper, «orga des partit republicá» de Mallorca, dissapte dedica a LA AURORA, més ben dit, an En Revenjoli dues columnes de sa seua primera plana, i parla ab una forma respectuosa i mesurada que agraim i hi hem de correspondre.

El Ideal, des que defensá ses Monges de la Puresa quant es Govern les va prendre tan esburbadament s'Escola Normal Superior de Mestras, ha mudat de vert en blau: no sembla es periòdic qu'era abans, fora es nombre de dissapte, aont, com hem dit més amunt, se torna desbaratar. Dins es nostro optimisme volem creure que aixó de dissapte no será més qu'una distracció, un punt escapat, i que seguirá p'es camí emprès d'alguns mesos ensá. Per aixó es que aqueix article que mos dedica le hi contestam, no dins sa secció de Cibollades, que es per ferir d'aprop ets anticlericals, sino dins aquesta altra secció, que es per coses més sosegades i amistoses.

I ¿que mos diu El Ideal dins aqueix article? Se queixa amargament de coses fortes qu'hem dites des partit republicá sobre s'assassinat d'En Canalejas, i espera que sa persona que ell creu qu'ha escrites aqueixes coses, «un virtuós i sabi sacerdot»; i «en sa rectitut i en sa justícia» de tal sacerdot «té» El Ideal «tal fe», que «no dupta» que «rectificarem» es nostro «judici» sobre tal partit.

An aixó contestam agraint a El Ideal es bon concepte que té de sa persona que se firma Revenjoli, que no se firma tal per defogir cap responsabilitat ni per tirar sa pedra i amagar sa ma.

Tots es qui volen sebre qui es En Revenjoli, e-hu saben; e-hu sap mitja Mallorca, i encara es s'hora que no s'hi es acostat negú a demanarli cap explicació de res qu'haja escrit ab tal nom de batalla, i tot lo que hi ha escrit aquesta persona está disposta a sostenirho ab so seu nom i llinatge devant Deu i tot lo mon. Ara bé, El Ideal diu que «no dupta» que tal persona «rectificará» «es judici» que ha expressat sobre es partit republicá, si «reflexiona» sobre es «conceptes» ab que ha formulat tal «judici». Si El Ideal hagués senyalats tals «conceptes», En Revenjoli poria veure si efectivament eren massa forts o inexactes, perque tothom e-hi está esposat, en escriure, a pitjar massa sa má o a dir més que no pertoca. Ara, com El Ideal no mos cita pessa, no sabem qu'es lo que pertocaria «rectificar».

¿Tal volta se refereix El Ideal an es concepte general que En Revenjoli té i ha expressat tantes de vegades sobre es partit republicá espanyol? Si es així, ara meteix contestarem. Que mos escolt bé El Ideal. ¿De quin partit republicá, de quins republicans mos parla aqueix setmanari?

Mos diu que es seu partit republicá no vol sa mort des qui no son de ses seues idees, que fonc es primer que proclamá s'abolició de sa pena de mort, que vol posar es seu sistema de Govern sense escampar usa gota de sanc, i que no té aquest partit republicá «altres armes de combat» ni vol «altra propaganda» que «s'il·lustració general, s'educació des poble, sa grandesa de ses seues aspiracions, sa justícia des seus principis, es respecte a totes ses opinions, s'amor an el proisme, sense esceptuar es seus contraris més apassionats». Diu que tal «partit republicá» «lluny de sembrar odis i rencors, predica sa fraternidat (sa germandat) universal», «sustenta sa pau universal, es respecte a totes ses consciencies, sa germandat de tots ets homos.»

¿Aixó es, aixó vol es partit republicá de que mos parla El Ideal?

Idò desde ara li feym a sebre que ni En Revenjoli ni cap altra redactor ni col·laborador de LA AURORA ni LA AURORA meteixa se son referits may a tal partit en tot quant han dit de republicans i de partit republicá. Mil vegades hem fet avinent que tants i tants d'anatemes com hem llansats contra republicans i partit republicá, no anaven per aquells republicans que no son més que republicans, aixó es, partidaris just de sa forma de Govern republicana, que es tan compatible ab sa Relligió com sa meteixa Monarquia. No, senyors de El Ideal: cap des judicis desfavorables i ofensius que En Revenjoli i LA AURORA han emesos contra es patit republicá, contra es republicans, van contra es partit republicá ni es republicans que volen lo que El Ideal mos conta i que hu hem transcrit. Es nostros judicis, es nostros anatemes se refereixen an es partit republicá que, desde el setembre de 1868 fins a sa feta des General Pavía que'l feu buydá de ses Corts, va fer tant de matx dins Espanya, alsant ciutats i comarques ab armes, cometent mil atentats contra es bens i vides de ses persones, ocasionant mil morts, deshonorant sa nostra Patria, motivant sa tercera guerra civil. Si, senyors de El Ideal, es partit republicá que noltros acusam de responsable en gran part de s'assassinat d'En Canalejas no es es qui voltros mos descriuiu, sino aquell que a València i a ses ordes primer d'En Blasco Ibañez i després d'En Soriano, N'Azzati i d'En Lerroux ha ensangrentats es carrers de València fentne un camp de batalla, dexanthi una partida de morts, sense que's republicans de ses altres regions espanyolas s'alsassen a condemnar i als horrors des seus confreres de València. Es partit republicá que noltros acusam de responsable en gran part de s'assassinat d'En Canalejas es aquell qu'ha dominat a Barcelona una partida d'anys a ses ordes

d'En Lerroux, aquell partit que va rebre solemnement per bandera aquelles horribles paraules: Calau foc! robau! matau! abusau de ses novicies! paraules que tal partit va observar i practicar sempre que pogué, sense que es republicans de fora de Barcelona may en protestassem ni les rebutjassen. Es partit republicá que noltros feym responsable en part de sa mort d'En Canalejas, es aquell que va fer sa setmana trágica a Barcelona, a Manresa, a Sabadell, a Mataró, a Granollers, a Vilassar de mar, a Calonge, etc. i no la feu a altres parts, no per falta de ganes, sino perque no va veure sa partida guanyadora. Es partit republicá que noltros feym responsable en part de sa mort d'En Canalejas es aquell qu'ha reclamada com una gloria seua aquella vergonyosa setmana trágica, enfilay horrible de crims i atentats contra es bens i ses vides de ses persones; aquell partit republicá qu'ha pres per bandera un homo tan indigne i de tan mala rel com En Ferrer i Guardia, fusellat per haver promoguda i dirigida sa setmana trágica, que tenia per bandera matar el Rey i tota sa Famalia Royal i totes ses Autoritats de Madrit, i tots es militars, capitalistes, capellans, frares i monges, i fer fer uy a tot, arrasarho tot. ¿Quin republicá, quin estol de republicans va protestar de tot aixó d'En Ferrer? Que mos ho diga El Ideal, i en farem una escepció dels nostros anatemes. Es partit republicá que feym responsable en part de sa mort d'En Canalejas es aquell que, quant En Pau Iglesias dins ses Corts sostengué sa doctrina de s'atentat personal com arma política contra En Maura i En Lacierva, no en protestá ni rebutjá tal doctrina criminal, ni manifestá en res ni per res que no hi estigués ben conforme, essent En Pauetxo Iglesias un diputat republicá, un caporal republicá, un representant lilegislatiu des partit republicá. Es partit republicá que feym responsable en gran part de sa mort d'En Canalejas es aquell que, quant En Posa despará quatre o cinc tirs de revolver an En Maura per matarlo com se suposa, lluny de fer un acte públic de protesta contra En Posa, va fer tot lo contrari, una suscripció a favor de tal criminal.

Es partit republicá qu'ha fetes totes aqueixes monstruositats, tots aqueys atentats, tots aqueys crims, que fa tants d'anys que predica i practica una política criminal de violencies, de vexacions, de foc i de sanc, que fa tants d'anys que predica i practica sa política de s'atentat personal,—aquest partit republicá es que LA AURORA i sa persona que se firma Revenjoli i es demés que escrivim LA AURORA, feym responsable en gran part de sa mort d'En Canalejas; d'aquest partit es que deym i sostenim que ha contribuít com es qui més a posar dins ses mans d'En Pardiñas s'arma amb-e que aquest assassiná En Canalejas.—Ara d'aquell altre partit republicá que «El Ideal» mos descriu, que condemna s'atentat personal, que no vol altres armes de combat que s'il·lustració general, s'educació des poble, es respecte a totes ses opinions, s'amor an el proisme, sa germandat de tots ets homos, que no vol sembrar odis ni rencors entre germans,—d'aquest partit republicá no tenim res dolent que dirne, no recordam haverne dit may res ofensiu, ni may ab sos nostros anatemes an es partit republicá mos hem referit en res ni per res a tal partit, tan discretament descrit per «El Ideal», sino que sempre mos som referits a s'altre que hem descrit noltros demunt demunt.

En quant an es crims que «El Ideal» mos retreu de persones batiades o monárquiques, sols li direm que noltros som es primers que los condemnam perque son infraccions de sa lley cristiana, de ses lleys i de s'esperit de l'Esglesia, i que may per may sa Relligió Catolica ni l'Esglesia Catolica han fomentats, tolerats ni promoguts tals crims, sino tot lo contrari.—En quant a lo que mos diu que l'«Inquisidor» era «es catolic que mata», defiam «El Ideal» a que mos citi una sen-

tencia de mort que cap Inquisidor la firmás. ¡Vaja, senyors de «El Ideal», citamosne una qui es una de sentència de mort firmada per cap Inquisidor!

Beníssim!

Ha visitada sa nostra Redacció es nostro bon confrare La Tradición. Sia benvingut es confrare «jaumista», i Deu li do molt d'anys de vida i bona sort i franc en totes ses coses, i molts de suscriptors per porer fer molt bé a sa causa de Deu, de la Patria i del Rey. Amèn.

Copia aquest nou i benvolgut confrare lo que diguérem setmanes enera de s'«aplec jaumista» de Gracia, fet dia 3 de novembre, i se demostra tot agrait i satisfet de lo que diguérem de tal «aplec» en particular i des «jaumistes» o tradicionalistes en general, i se manifesta molt conforme ab so nostro punt de vista, aixó es, de treballar i batallar an es nostro costat i an es de totes ses forses antirrevolucionaries d'Espanya contra es revolucionaris, inemics de Deu i de sa Relligió i d'Espanya.

Aixó es s'únic camí salvador an es nostro entendre, que mos queda si no volem que sa Revolució satánica mos safalc i s'ensenyoresca de tot.—Se veu que venqué de-nou a la gent de La Tradición que LA AURORA digué lo que digué des «jaumistes» o tradicionalistes; no s'ho esperaven aquella bona gent que LA AURORA parlás a favor d'ells. Pero ¿que no se'n eren temuts que des que noltros mos encarregárem de LA AURORA (abril de 1910), es nostro periòdic ha publicats un sens fi d'articles defensant sa comunió tradicionalista d'ets atacs que li dirigien es paperots anticlericals de Mallorca?

Agraim ab tot es nostro cor es bon afecte que mos demostra La Tradición dins tot s'article que mos consagra. Beníssim.

La Pel Arreveixinat

que descepedella

Coses d'Alemania

Cércols d'obers catòlics

Sa questió des «Sindicats cristians d'obers», tan discutida entre es catòlics d'Alemania, ja está resolta en so sentit de que sien tolerats, mentres subsistesquen ses actuals circumstancies d'aquella nació.

Apesar de que no fa molt havíem lletgit que no hi havia «hipòtesis» que hi valguessen contra sa «tesis» de sa confessionalidat catòlica de ses obres socials, i apesar de que se deya paragraf per que s'escrit a que mos referim l'havia aprovat, paragraf, el Sant Pare, resulta que aquest acaba de regonèixer que donada s'actual «hipòtesis» alemanya, no son condemnables es «Sindicats obers» interconfessionals.

Una de ses condicions que senyala per porer, ets obers catòlics, afiliarse an es «Sindicats cristians», es que pertenesquen an es mateix temps a qualche cercol d'«obers catòlics», dins el qual sien instruits i fortificats ab sa nostra santa fe catòlica, amonorant així es perill provinent de sa companyia ab obers protestants.

Aquesta tant sabia recomanació del Sant Pare no agafa descuidats es catòlics alemanys, puys sempre es estada aquesta sa seua pauta i conducta práctica. Per regla generalíssima tots ets obers catòlics afiliats a «Sindicats cristians» perteneixen a un «cercol catòlic»; per manera que aquesta recomanació del Papa, lo mateix que ses altres que fa, no venen a ser més que s'aprovació i confirmació de sa práctica prudentíssima d'es catòlics socials alemanys.

Es cercols d'obers foren es primer fruit que an es camp des fets socials produí sa poderosa iniciativa des famós Bisbe de Maguncia, Baró de Ketteler. Es mateixos cercols d'obers francesos foren una imitació d'ets alemanys. D'allà dugueren s'idea es

Comte de Mun i es Marquès de La-Tour-Du-Pin, l'any setanta un, quant foren llibertats des cautiveri qu'allà sufriren com a presoners de guerra.

Es «Cércols» idò son nadius d'Alemania; lo que hi ha es que allà se son desinvolts adaptantse sempre a ses necessitats de sa causa obrera, mentres que aquí i a França son romasos —la major part— estacionats.

Es «Cércols d'obersers catòlics» foren, ja de tot d'una, considerats de gran importància, tant per preservar sa classe obrera d'ets errors socialistes com per millorar sa seua situació moral i material. ¿An-e qui, millor que an es catòlics pertany aquesta tasca? Si l'Església, única continuadora de sa missió de Cristò, ha demostrat sempre un gran amor an ets oprimits i an es flacs, es catòlics no poren, sense sentirse moguts; a misericòrdia, contemplar s'immensa multitud de proletaris, víctimes d'immerescuda miseria, subjectes a un jou casi servil i rodetjats de perills morals, espirituals i materials de tota mena.

Tal va ser es pensament fonamental d'es famós discurs d'En Ketteler a sa Conferència des bisbes prussians a Fulda l'any 1869.

Es primers «Cércols» alemanys s'esmotlaren demunt s'admirable creació de Kolping, ab sa diferència de que, en lloc d'associar menestrals, s'associaven obrers de sa gran indústria.

Just aquesta diferenciación tècnica entre obrers i menestrals ja indica una superioritat des cercols alemanys demunt es nostros.

«Es cercols d'obersers en sa seua primera època—diu Otto Müller—se proposaren casi exclusivament fins relligiosos i morals, i es foment des companyonisme i es socós mutual, deixant casi descuidats es fins econòmics professionals.»

A s'època des «Kultur kampf» jugaren un paper considerable. En Bismarck intentà abolirlos, i per evitarho se convertiren en societats polítiques, acuintse an es dret comú d'associació. A dins ells s'aplegaren llavò tots es catòlics de totes ses classes socials, poguentse dir que foren an aquella època famosa ses fortalèses inexpugnables de l'Església.

Quant, a sa vuytena desena des sigle passat, ramayá sa persecució promoguda p'es «Canciller de ferro», es cercols obrers conservaren es caràcter de tals ocupantse molt més qu'antes de ses questions econòmiques i professionals, sense trebayar manco per sa preservació de sa fe y de sa moralitat de sa classe obrera.

Aquesta segona època se distingeix per un trebay més intens d'educació i instrucció, dirigides a que ets obrers fossen capaços de defensarse a si mateixos en totes ses ocasions de sa vida contra es sofismes socialistes, demostrant que es principis de s'orde cristià son, practicats sincerament, ets únics que poren conduir a dignificar sa classe obrera.

An es «Congrés nacional de catòlics alemanys», l'any 1884 se pronunciaren aqueys dos vots: «Es Congrés XXXI de catòlics alemanys, inspirantse en s'Enciclica del Papa, «Humanumgenus» recomana se fundació de cercols d'obersers catòlics, com-e medi es mes eficaç per contrarrestar ets esforços de s'impiedat contra sa fe i sa moral. També manifesta estar convençut de que sa fe i sa moral cristianes formen es fonament indispensable per aixecar es llivell econòmic i social de sa classe obrera.»

Es professor Francese Hltze, ponent d'aqueixes conclusions, les fundá ab ses sigüents paraules, que transcriuré per considerarles encara de palpitant actualitat.

«Si es socialisme s'atrevis a manifestar a ses seues reunions públiques

ses blasfèmies i es sentiments d'odi, que qualsevol pot lletgir an es seus programes, es nostros poble cristià en fogiria horrorisat, i a noltros mos bastaria assistir an aquelles reunions públiques i refutar tals enormitats, per veure completament abandonades ses files des socialisme. Pero es cas es que es profetes de s'incredulitat, vestint sa brusa des trebayador, entren i surten, com volen, a ses fàbriques i tallers; trebayen ab sos nostros obrers cristians a una mateixa màquina, ab ells van i venen des trebay a ca-seua, visiten es mateixos llocs de divertiment, s'asseuen a sa mateixa taula a sa taverna, juguen plegats;—poren d'aquest modo, en mil ocasions, tirar dins s'ànima d'ets obrers cristians sa llevor de sa desconfiansa, de s'odi i de s'incredulitat, sense que noltros poguem oposarmos an aquest incessant apostolat socialista. No queda més qu'un medi de defensa. Es precis instruir i educar fonament es nostros obrers perque sapin defensarse a si mateixos i esser altres tants d'apòstols de sa nostra [fe dins sa fàbrica i dins es taller, an es trebay i an es casino, i, ab una paraula, aont-sevuya hi haja apostols socialistes.»

Veys aquí marevellósament condensat s'esperit que dominá dins aquells cercols desde l'any 84 fins a sa publicació de s'Enciclica sobre sa «Condição d'ets obrers».

Es cercols ja no se contentaren en servir de ports de refugi contra s'onada socialista i irreligiosa, valguent se tant sols de festes de bell entreteniment, ni manco volgueren esser una especie de casinos catòlics; llavò va esser que se crearen ets amomenats cursos d'instrucció, aont conferencians ben preparats expliquen metòdicament questions d'apologética, d'economia social, de llegislació obrera, d'instrucció cívica, etc., a fi de formar dins sa classe obrera un esperit il·lustrat, capaç de resistir i vèncer sa propaganda socialista an es camps aont causa més perjuis, dins ses fàbriques i tallers.

Es catòlics alemanys se denaren conte de que es ilusori i perillós contentarse ab aixicar barreres entre ets obrers cristians i es socialistes; tot lo més, se pot impedir i aturar qu'ets obrers catòlics assistesquen a ses reunions de propaganda socialista i impia, pero es impossible que no se posin en contacta an es trebay i an ses demés circumstàncies de sa vida pràctica, essent cabalment aquestes ses circumstàncies més perilloses per persones desprovistes de s'instrucció necessaria per distingir per si mateixes es sofismes des socialisme i de s'impiedat. A ses reunions públiques, ses mateixes estridencies oratories des propagandistes, que fan ostentació des seu odi de classe i de sa seua impiedat, poren causar horror an ets obrers catòlics; sa mateixa lletjura de s'error descarat es un preservatiu p'ets esperits que no están completament desviats.

¶ Pero sa propaganda feta en converses diaries, com reposen de sa feyna, en torn d'una taula de taverneta, aqueixa propaganda feta a cau d'oreya i an tots moments, valguentse de sa calumnia dita ab una especie de secret de confiança, des consej que pareix dictat per s'afecte i desfressat sempre per no ferir massa de ple ses «preocupacions relligioses» des company, donantli a entendre que pot esser socialista, ab tal de no esser «superticiós»... aquesta propaganda es irresistible ea no esser ab una solida instrucció o ab sa fe des carbener.

Tal es sa raó principal de sa necessitat d'establir, dins es cercols d'obersers, cursos d'instrucció, cercols d'estudis, instituts populars, etc., dins els quals se familiarisín ab aquelles questions relligioses, morals, socials

cíviques i econòmiques que puguen esserlos presentades per propagandistes des socialisme.

An aquesta tasca educativa n'hi afegiren després una altra de professional o gremial, i aquesta es sa tercera època, que comensá devés l'any 92.

Per entrar dins aquest camp, es cercols d'obersers se deslliuraren des proteccionisme patronal, renunciaren an es socis protectors: eren arribats a sa major edat.

An aquesta evolució contribuiren moltes causes, entre les quals sobresurten:

1er Sa publicació de s'Enciclica «Rerum novarum», la qual senyalava, casi en primer lloc, s'agremiació professional com-e medi de defensa d'ets interessos obrers;

2^{on} S'abolició de sa ley alemanya contra es socialisme, de resultes de la qual es socialistes emprengueren grans trebays d'organización professional;

3er Ses llissons de s'experiencia, que los ensenyaren que es moviment gremial es tant incostrastable que, si ets obrers catòlics—com diguè Lleó XIII—no trobem «gremis catòlics» aont associarse, se vorán empesos a donar es seu nom a «gremis socialistes», dins els quals se pot tenir casi per segur es naufragi de sa seua fe.

An aqueix moment va esclatar sa divergència, sa desconcordia de parers de que una vegada vaxx parlar, i que acabá de resoldre i dirimir el Papa Pius X.

Per lo que fins ara he vist demunt sa prensa alemanya aquells catòlics han demostrat una vegada més es seu seny. Tothom obeeix sa decisió del Papa. «Roma loquuta est»—han dit— «causa finita est». ¿Que aniria de bé si es catòlics de tot lo mon e-hu fessen així!

J ara escoltan

EN VERA-VEU

«El Rayo» contra sa propietat privada

Es paperot anarquista continúa diguent doys sobre es dret de propietat privada, atrevintse a titllarlo de criminal e illegítim, a proclamar sa seua destrucció.

Dissapte passat li diguérem an *El Rayo* que tal dret era natural, just i convenient. Avuy només li contestarem afirmant que, per molt que fassa, per molt que vulga o no vulga, sa propietat subsisteix i subsistirà inalterable, igual an es fondo, com un dret sacratíssim d'aprofitar ses forces naturals per atendre a ses necessitats, dret del qual ets homos no porán preszindir ni ara ni may: ni ara qu'es regonegut tal dret, ni fins i tot quant s'arribás a implantar es règim comunista que predica *El Rayo*, que no s'implantarà may. Sa estructura, sa forma, sa manera de usar de ses energies de sa Naturalesa per viure, porá mudar així com mudi s'organización social; ses necessitats de s'època porán decretar un canvi en sa forma externa, accidental des règim de propietat: empero cabalment aquestes mudances, aquesta ley d'evolució històrica es i serà una prova ben clara de sa necessitat de tal dret. Sempre, en tots es sigles, sa propietat ha respost a sa seua missió o funció social, aont se vuya sia, i sempre ha conegudes ses formes, ses condicions més apropiades a ses necessitats d'aquell moment històric. No-més quant ha faltat un tal equilibri, no-més quant s'es sentida ben fonda sa oposició entre sa organización de sa societat i sa organización de sa propietat, no-més quant se son considerades intolerables en sa vida normal de sa societat ses condicions de règim propietari, no-més llavò sa revolució estava a punt de esclatar. ¿Quant perillava més sa vida de Roma més que quant e-hi havia aquelles iniques revoltes agraries? ¿Quant a

Rusia es estada més imminent sa revolució més qu'ara per amor d'un fondo malestar agrari? Si ses propietats estiguessen més ben repartides, si no existissen tants de *latifundis* (terres molt grans sensa conrar i d'un sol propietari), si es pobres tenguessen un reconet de terra, si es trabayadors fossen tots petits propietaris, ¿per ventura avuy sa propaganda socialista i anarquista sería tan eficaç?

Volem dir que va ben errat *El Rayo* quant ataca am violència de beneyt i amb ignorancia de curt sa propietat que sempre i en tot lloc ha cumplida una missió social necessariíssima: necessaria, com-e medi de nutrició de sa societat, com-e fonament de s'estabilitat de s'orde social, com-e solució i camí perque s'humanitat realisi colectivament es seu fi, que es viure honestament a la terrà fins que sia cridada per Deu a rebre es premi de sa seua vida, bona o dolenta, quant hora serà.

¿Jesucrist i tot a favor d'«El Rayo»?

També mos acusen ets anarquistes a noltros catòlics, perque no hem sabut entendre ni aplicar aquella sentència que va dir el Bon Jesús, això es, que «primer passarà un camell p'es cos d'una guya que un ric no entrarà an el cel».

Sobre això toca dir an es d'«El Rayo» que ses paraules del Bon Jesús no son cap condemnaçió de sa propietat ni de ses riqueses. Lo que volen dir elles es sa dificultat que té es ric de salvarse per amor des perills a que conduceix naturalment sa baldor i balquena. Empero no mos porán citar cap passatge aont el Bon Jesús consideri ses riqueses com un obstacle, com una nosa insuperable per entrar en el Reyne de Deu. May ha dit Cristò que es bens de fortuna sien una condició sensa la qual no poguem entrar en el Cel. Es més, Cristò, després d'haver dit això, qu'era difícil—no impossible!— qu'entrás un ric an el Cel, va afegir tot d'una: «empero lo que es impossible an ets homos, es possible per Deu», indicant amb això que am s'ajuda de Deu se pot separar es cor de s'estimació exagerada de ses riqueses i se poren evitar es perills que tenen. Deu no condemna nigu per tenir riqueses, per esser propietari, sino per fer mal us de ses riqueses, de ses propietats.

De manera que tampoc el Bon Jesús va predicar may contra es dret de propietat; va predicar si, i ben fort! contra es rics avars, concupiscents, injusts, defraudadors, contra sa riquesa sibirítica, empero may contra sa propietat, may haguessen de desposseir negú.

Secció local

Ses Coranthores de la Puríssima se feren a la Parroquia com ets altres anys ab gran solemnidad i una gentada grossa. E-hi predicá Mn. Jaume Sastre que ja hi havia feta sa novena, i s'hi deixá caure uns sermons bons ferm.

Ses obres de l'esglesia parroquial fan via. Aviat quedarà llesta sa capella de baix des campanar vey, es «portal nou» que diuen. Sembla que hi volen fer una tribuna. Molt bé.

Es fet d'aver tret entany a sa Joya de Madrid es que hi tenien billet de sa «Caixa Rural» ha motivat qu'enguany tothom e-hi haja volgut posar. Deu ho fassa, si convé, que treguen tots es qui hi han posat. Amen!

Demá a l'esglesia de St. Vicens Ferrer comensa sa Novena des Naixement, qu'han de predicar es Rts. Pares Vicens Cifre, Pare Celedoni Fuentes i P. Llorens Caldentey. Deu fassa que sia de gran fruyt. Amen.

Quina llástima!

No mos hi ha cabut sa «Protxa d'En Pica-Pica» contra s'«Obreretxo Balear». No res! ja sortirà dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria.